

Odbor za Ustav, Poslovník
i politički sustav
Klasa: 011-01/22-01/06
Urbroj: 6521-1-22-15
Zagreb, 30. studenoga 2022.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog nacrtá promjene Ustava Republike Hrvatske

Na temelju članka 60. Poslovníka Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav podnosi Prijedlog nacrtá promjene Ustava Republike Hrvatske.

Za izvjestitelja na sjednici Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela Odbor je odredio zastupnika Dražena Bošnjakovića, predsjednika Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Dražen Bošnjaković

ODBOR ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV

PRIJEDLOG NACRTA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Zagreb, studeni 2022.

PRIJEDLOG NACRTA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 1.

U Ustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00., 28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. - ispravak, 76/10., 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) u članku 87. stavku 3. riječi: „deset posto od ukupnog broja“ zamjenjuju se brojem: „250.000“.

U stavku 4. iza riječi: „pristupili referendumu“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „uz uvjet da ta većina za prijedlog promjene Ustava i organskih zakona iznosi najmanje 30 posto, a za ostala referendumska pitanja najmanje 25 posto ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj“.

Članak 2.

U članku 129. podstavku 9. iza riječi: „sporove“ dodaju se riječi: „odnosno sporove u postupku državnog referenduma“.

Članak 3.

U članku 142. stavku 4. iza riječi: „pristupili referendumu“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „uz uvjet da ta većina iznosi najmanje polovinu ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj“.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 4.

Hrvatski sabor donijet će Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Promjene Ustava.

Članak 5.

Ovlašćuje se Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskoga sabora da izradi i objavi pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske.

Članak 6.

Promjena Ustava stupa na snagu danom proglašenja.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNA OSNOVA ZA UTVRĐIVANJE NACRTA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Ustavna osnova za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske sadržana je u odredbi članka 148. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske.

II. OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI PROMJENOM USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Odlukom o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske koju je Hrvatski sabor donio na 10. sjednici održanoj 15. srpnja 2022. godine odlučeno je da se pristupa promjeni Ustava Republike Hrvatske prema Prijedlogu odluke o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske, s Prijedlogom nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske koji je, na temelju članka 147. Ustava Republike Hrvatske, predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijelo 92 zastupnika u Hrvatskom saboru aktom od 11. srpnja 2022. godine.

Vlada Republike Hrvatske u svom mišljenju od 13. srpnja 2022. godine, podržala je Prijedlog odluke o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske, s Prijedlogom nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske.

Nakon provedene rasprave na sjednici Hrvatskoga sabora, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je na sjednici održanoj 20. rujna 2022. godine donio Odluku o otvaranju javne rasprave o Prijedlogu za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske koja je započela 20. rujna 2022. godine objavom Prijedloga za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske na internetskim stranicama Hrvatskoga sabora i trajala je do 20. listopada 2022. godine. Nakon završetka javne rasprave, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je na sjednici održanoj 16. studenoga 2022. godine, nakon rasprave o navedenom Prijedlogu, donio zaključak kojim je određeno da će se prije njegovog upućivanja u proceduru održati dodatne konzultacije s klubovima zastupnika radi usuglašavanja teksta Prijedloga. Konzultacije su održane 22. i 25. studenoga 2022. godine.

Ovim Prijedlogom predlažu se promjene odredbi Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00., 28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. - ispravak, 76/10., 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske - u daljnjem tekstu: Ustav) kojima se uređuje referendum u dijelu kojim se utvrđuje broj birača koji mogu zatražiti raspisivanje državnog referenduma te potrebna većina za odlučivanje na referendumu tzv. kvorum odlučivanja.

Republika Hrvatska ustrojena je kao predstavnička demokracija. Hrvatski sabor je predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj. Međutim, već je Ustavom iz 1990. godine („Narodne novine“, br. 56/90.) bila propisana mogućnost da narod ostvaruje vlast ne samo „izborom svojih predstavnika“, nego i „neposrednim odlučivanjem“.

Ustav iz 1990. godine razlikovao je obvezni i fakultativni referendum, a ta je razlika zadržana sve do danas.

Kad je riječ o obveznom referendumu, članak 135. Ustava iz 1990. godine ograničio je provedbu obveznog referenduma samo na pitanje udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama, odnosno na uvjete i postupak razdruživanja Republike Hrvatske. Predmet odlučivanja na obveznom

referendumu do danas se nije mijenjao, iako je u dijelu koji se odnosi na razdruživanje modificiran. Posebnost je tog postupka obveznog referenduma bila i ostala u tome što o udruživanju, odnosno razdruživanju prethodno odlučuje Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika, a nakon toga se provodi referendum na kojem se donosi odluka, što znači da u donošenju odluke sudjeluju i Hrvatski sabor i narod (birači). Većina potrebna za donošenje odluke na obveznom referendumu mijenjala se kroz ustavotvorna razdoblja, tako da se prvih deset godina donosila većinom glasova ukupnog broja birača u Republici/državi (1990. - 2010.), a od 16. lipnja 2010. godine, nakon stupanja na snagu četvrte Promjene Ustava, donosi se većinom glasova birača koji su pristupili referendumu.

Do danas su u Republici Hrvatskoj održana dva obvezna referenduma: prvi je održan 19. svibnja 1991. godine na temelju Odluke o raspisu referenduma („Narodne novine“, br. 21/91.). S obzirom na to da nije imao posebni naziv, taj se referendum prepoznaje kao onaj na kome se odlučivalo o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Drugi je održan 22. siječnja 2012. godine na temelju Odluke o raspisivanju državnog referenduma o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji („Narodne novine“, br. 151/11.).

Kad je riječ o fakultativnom referendumu, u članku 87. Ustava iz 1990. godine bilo je predviđeno da referendum mogu inicirati i ujedno raspisati samo Hrvatski sabor (tadašnji Zastupnički dom) te predsjednik Republike Hrvatske (dalje: Predsjednik) na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (dalje: Vlada) i uz supotpis predsjednika Vlade.

Predmet odlučivanja na fakultativnom referendumu nije se mijenjao sve do danas. On je od samog početka bio usmjeren na prijedloge akata koji još nisu stupili na snagu (prijedlog za promjenu Ustava, prijedlog zakona). Sukladno tome, Ustav je prihvatio, kao temeljni, koncept tzv. propositivnog referenduma, izostavljajući iz njegova dosega Ustav i zakone koji su na snazi, osim posredno, preko prijedloga promjene Ustava i prijedloga zakona za izmjenu i/ili dopunu zakona o kojima bi se odlučivalo na referendumu.

Drugom Promjenom Ustava iz 2000. godine („Narodne novine“, br. 113/00.) članak 87. dopunjen je odredbom kojom se u ustavni poredak Republike Hrvatske prvi put uveo institut narodne inicijative. Pojam „narodna inicijativa“ uveden je u hrvatski pravni poredak kroz praksu Ustavnog suda (odluka broj: U-VIIR-4640/2014 od 12. kolovoza 2014., „Narodne novine“, br. 104/14 i 130/14 – ispravak, točka 28.). Prema novom stavku 3. članka 87. Ustava, Hrvatski sabor dužan je raspisati referendum, u skladu sa zakonom, ako to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. Za predmet odlučivanja na referendumu narodne inicijative ustavotvorac je odredio „pitanja iz stavka 1. i 2. ovog članka“, to jest ista pitanja o kojima su fakultativni referendum ovlašteni raspisati Hrvatski sabor i Predsjednik na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade (prijedlog za promjenu Ustava, prijedlog zakona, drugo pitanje iz djelokruga Hrvatskog sabora, odnosno drugo pitanje za koje Predsjednik drži da je važno za neovisnost, jedinstvenost i opstojnost Republike). U Priopćenju o narodnom ustavotvornom referendumu o definiciji braka broj: SuS-1/2013 od 14. studenoga 2013. godine („Narodne novine“, br. 138/13.), Ustavni sud obrazložio je da bi se funkcija narodnih inicijativa koja izvire iz članka 87. stavka 3. Ustava „mogla sažeti u formulu: u pravnom poretku promijeniti nešto što već postoji ili u pravni poredak unijeti nešto novo, što do sada nije postojalo“ (točka 9. obrazloženja). Sukladno tome, i referendum narodne inicijative također počiva na konceptu propositivnih referenduma.

Do danas je u Republici Hrvatskoj održan jedan referendum narodne inicijative, i to o prijedlogu promjene Ustava radi dopune Ustava definicijom braka kao životne zajednice žene i muškarca. Taj je prijedlog promjene Ustava pripremio i oblikovao sam organizacijski odbor narodne ustavotvorne

inicijative, a prikupio je 683.948 potpisa birača, odnosno više od deset posto od ukupnog broja upisanih birača u Republici Hrvatskoj. Na toj je osnovi Hrvatski sabor donio Odluku o raspisivanju državnog referenduma („Narodne novine“, br. 134/13.) koji se održao 1. prosinca 2013. godine. Birači su na referendumu donijeli odluku o promjeni Ustava.

Kad je riječ o većini potrebnoj za odlučivanje na fakultativnom referendumu, u članku 87. Ustava iz 1990. godine bilo je predviđeno da se na referendumu odlučuje većinom glasova birača koji su glasali, uz uvjet da je referendumu pristupila većina od ukupnog broja birača u Republici. Četvrtom Promjenom Ustava iz 2010. godine ta je odredba izmijenjena, tako da od 16. lipnja 2010. godine važi ustavno pravilo da se na fakultativnom referendumu, isto kao na obveznom, odlučuje većinom (glasova) birača koji su pristupili referendumu.

U skladu s člankom 87. stavkom 3. Ustava, Hrvatski sabor će raspisati referendum ako to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. To je ukupan broj birača upisanih u evidenciju birača s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Ta je evidencija birača sastavni dio registra birača. Tako se zakonsko određenje temelji na odluci Ustavnog suda broj: U-VIIR-7346/2014 od 10. prosinca 2014. godine („Narodne novine“, br. 156/14.). U toj je odluci Ustavni sud u povodu narodne ustavotvorne inicijative za raspisivanje referenduma „Birajmo zastupnike imenom i prezimenom“ prvi put u svojoj praksi razmatrao značenje ustavne odredbe o „ukupnom broju birača u Republici Hrvatskoj“ u smislu članka 87. stavka 3. Ustava. Utvrdio je da „Ustav dopušta samo takvu interpretaciju koja dovodi do objektivnog, razumnog i za razvitak demokratskog društva svrsishodnog mjerila za određivanje ‘deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj’ u smislu članka 87. stavka 3. Ustava“ (točka 10.1. odluke). Na pitanje o tome tko ima pravo svojim potpisom zatražiti raspisivanje referenduma, Ustavni sud odgovorio je „da svaki birač u smislu članka 45. Ustava (to jest svaki punoljetni hrvatski državljanin bez obzira na prebivalište) koji se u dane prikupljanja potpisa nalazi ili se zatekne na području Republike Hrvatske ima pravo dati svoj potpis na inicijativu za raspisivanje referenduma, jer na taj način izražava svoju pravno relevantnu volju da Hrvatski sabor raspiše referendum s predloženim referenduskim pitanjem (što ne mora značiti da se taj birač slaže s predloženim referenduskim pitanjem i da ga podržava). Pravo birača da svojim potpisom zatraži raspisivanje referenduma ne ovisi, dakle, ni o kakvim drugim pretpostavkama (prebivalištu, važećoj osobnoj iskaznici, činjenici da stvarno ne živi na području Republike Hrvatske, i sl.), osim o pravnoj činjenici da je potpisnik birač (što znači da je upisan u registar birača) i o faktičnoj činjenici da je potpis dao na području Republike Hrvatske“ (točka 14.). To ujedno znači „da se prikupljanje potpisa može provoditi samo na području Republike Hrvatske“ (točka 15.).

Ovim se Prijedlogom predlaže smanjiti potrebni broj birača koji mogu zatražiti raspisivanje državnog referenduma s dosadašnjih deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj, a što predstavlja više od 360.000 birača, na 250.000 birača u Republici Hrvatskoj. Dosadašnji kvorum podrške za raspisivanje državnog referenduma ocijenjen je previsokim u odnosu na poredbenu praksu te je kao takav nerijetko kritiziran kao prag kojim se otežava, odnosno onemogućava korištenje referendumom kao instrumentom izravne (neposredne) demokracije.

Kad je riječ o većini koja je potrebna za donošenje odluke na fakultativnom referendumu, predlaže se izmjena postojećeg ustavnog pravila (*Na referendumu se odlučuje većinom birača koji su pristupili referendumu.*, članak 87. stavak 4. Ustava) na način da se propiše uvjet da većina za prijedlog promjene Ustava i organskih zakona iznosi najmanje 30 posto, a za ostala referendumska pitanja najmanje 25 posto ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. Dakle, predlaže se ponovno uvođenje tzv. „kvoruma podrške“ (podrške minimalnog postotka upisanih birača) radi osiguranja višeg stupnja legitimiteta odluka donesenih na referendumu.

S istim ciljem, predlaže se u članku 142. stavku 4. prihvatiti i propisivanje kvoruma podrške na obveznom referendumu, i to, a imajući u vidu važnost predmeta odlučivanja, uz uvjet da većina iznosi najmanje polovinu ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj.

Osim navedenog, a radi jasnoće, odredbu članka 129. podstavka 9. Ustava predlaže se dopuniti riječima: „*odnosno sporove u postupku državnog referenduma*“.

Smatra se da će se predloženom promjenom Ustava pravno područje referenduma unaprijediti na način da će olakšati pokretanje narodnih inicijativa uz istovremeno osiguranje legitimiteta odlučivanja. Prihvaćanjem ovoga Prijedloga te donošenjem novog Zakona o referendumu cjelovito će se urediti pravno područje referenduma te uspostaviti stabilan normativni okvir referenduskog postupka koji odgovara standardima demokratskog društva i koji će osigurati transparentnost i otvorenost postupka provedbe referenduma te djelotvorniji utjecaj građana u procesima političkog odlučivanja.

III. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Uz članak 1.

Predlaže se smanjiti potreban broj birača koji mogu zatražiti raspisivanje državnog referenduma s dosadašnjih deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj, a što predstavlja više od 360.000 birača, na 250.000 birača u Republici Hrvatskoj. Dosadašnji kvorum podrške za raspisivanje državnog referenduma ocijenjen je previsokim u odnosu na poredbenu praksu te je kao takav nerijetko kritiziran kao prag kojim se otežava, odnosno onemogućava korištenje referendumom kao instrumentom izravne (neposredne) demokracije. Također, predlaže se izmjena postojećeg ustavnog pravila (*Na referendumu se odlučuje većinom birača koji su pristupili referendumu.*, članak 87. stavak 4. Ustava) na način da se propiše uvjet da većina za prijedlog promjene Ustava i organskih zakona iznosi najmanje 30 posto, a za ostala referendumska pitanja najmanje 25 posto ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 2.

Radi jasnoće, odredbu članka 129. podstavka 9. Ustava predlaže se dopuniti riječima: „*odnosno sporove u postupku državnog referenduma*“.

Uz članak 3.

Odredbom se predlaže u članku 142. stavku 4. prihvatiti i propisivanje kvoruma podrške na obveznom referendumu (imajući u vidu važnost predmeta odlučivanja), uz uvjet da većina iznosi najmanje polovinu ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 4.

Predlaže se donošenje Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Promjene, kojim će se razraditi primjena odredbi Ustava koje se ne mogu neposredno primijeniti.

Uz članak 5.

Ovlašćuje se Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskoga sabora da izradi i objavi pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske.

Uz članak 6.

Odredbom se propisuje stupanje na snagu Promjene Ustava.

**IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROMJENE
USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE**

Za provedbu Promjene Ustava nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

ODREDBE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE KOJE SE MIJENJAJU

ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 87.

Hrvatski sabor može raspisati referendum o prijedlogu za promjenu Ustava, o prijedlogu zakona ili o drugom pitanju iz svog djelokruga.

Predsjednik Republike može na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade raspisati referendum o prijedlogu promjene Ustava ili o drugom pitanju za koje drži da je važno za neovisnost, jedinstvenost i opstojnost Republike Hrvatske.

O pitanjima iz stavka 1. i 2. ovoga članka Hrvatski sabor će raspisati referendum u skladu sa zakonom ako to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj.

Na referendumu se odlučuje većinom birača koji su pristupili referendumu.

Odluka donosena na referendumu obvezatna je.

O referendumu se donosi zakon. Zakonom se mogu propisati i uvjeti za održavanje savjetodavnog referenduma.

Članak 129.

Ustavni sud Republike Hrvatske:

- odlučuje o suglasnosti zakona s Ustavom,
- odlučuje o suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom,
- može ocjenjivati ustavnost zakona te ustavnost i zakonitost drugih propisa koji su prestali važiti ako od tog prestanka do podnošenja zahtjeva ili prijedloga za pokretanje postupka nije prošlo više od godine dana,
- odlučuje povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima kad su tim odlukama povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode, kao i pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu zajamčeni Ustavom Republike Hrvatske,
- prati ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti te o uočenim pojavama neustavnosti i nezakonitosti izvješćuje Hrvatski sabor,
- rješava sukob nadležnosti između tijela zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti,
- odlučuje, u skladu s Ustavom, o odgovornosti Predsjednika Republike,
- nadzire ustavnost programa i djelovanja političkih stranaka i može, u skladu s Ustavom, zabraniti njihov rad,
- nadzire ustavnost i zakonitost izbora i državnog referenduma i rješava izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova,
- obavlja druge poslove određene Ustavom.

2. UDRUŽIVANJE I RAZDRUŽIVANJE

Članak 142.

Pravo da pokrenu postupak udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama ima najmanje jedna trećina zastupnika u Hrvatskom saboru, Predsjednik Republike i Vlada Republike Hrvatske.

Zabranjuje se pokretanje postupka udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama u kojem bi udruživanje dovelo, ili moglo dovesti do obnavljanja jugoslavenskoga državnog zajedništva, odnosno neke balkanske državne sveze u bilo kojem obliku.

O udruživanju Republike Hrvatske prethodno odlučuje Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Odluka o udruživanju Republike Hrvatske donosi se na referendumu većinom glasova birača koji su pristupili referendumu.

Referendum se mora održati u roku od 30 dana od dana donošenja odluke Hrvatskoga sabora.

Odredbe ovoga članka o udruživanju odnose se i na uvjete i postupak razdruživanja Republike Hrvatske.

Na temelju članka 148. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor na sjednici ____ donio je

ODLUKU

O UTVRĐENOM NACRTU PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

- I. Utvrđuje se Nacrt promjene Ustava Republike Hrvatske u tekstu kako ga je, sukladno Odluci o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske, podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskoga sabora.
- II. Sukladno odredbi članka 60. stavka 1. podstavka 4. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav će, na temelju i u okviru Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske te primjedbi i prijedloga iznesenih u raspravi, podnijeti Hrvatskom saboru Prijedlog promjene Ustava Republike Hrvatske.
- III. Ova Odluka objavit će se u „Narodnim novinama“.

Klasa:
Zagreb,

HRVATSKI SABOR

Predsjednik Hrvatskog sabora

Gordan Jandroković

PRILOG - Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću

OBRAZAC
IZVJEŠĆA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU

Naslov dokumenta	PRIJEDLOG ZA UTVRĐIVANJE NACRTA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrtu, naziv tijela koje provodi savjetovanje	Hrvatski sabor Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav
Datum dokumenta	21. listopada 2022.
Svrha dokumenta	Izvješće o provedenom savjetovanju za Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske
Vrsta dokumenta	Izvješće
Naziv nacrtu propisa	Promjena Ustava Republike Hrvatske
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način? Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje? Ako nije, zašto?	Da Objava na mrežnim stranicama Hrvatskoga sabora: https://www.sabor.hr/hr/pristup-informacijama/savjetovanja-s-javnoscju
ANALIZA DOSTAVLJENIH PRIMJEDBI Primjedbe koje su prihvaćene Primjedbe koje nisu prihvaćene i obrazloženje razloga za neprihvatanje	Vidjeti analizu dostavljenih primjedbi
Troškovi provedenog savjetovanja	Nije bilo troškova prilikom provedbe savjetovanja

Izvešće o provedenom savjetovanju – Savjetovanje o Prijedlogu za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske

Red. broj	Ime/naziv dionika (pojedinaac, organizacija, institucija)	Tekst primjedbe/prijedloga	Razlog prihvaćanja/neprihvatanja primjedbe/prijedloga
1.	<p>Anita Kupsjak</p> <p>Klub studenata sociologije „Diskrepancija“</p> <p>Diana Topčić-Rosenberg</p> <p>Omero Rauch</p> <p>Miodrag Maričić</p> <p>Gordana Grohovac</p> <p>Srđan Dvornik</p> <p>Petra Kadak</p> <p>Senka Masnjak</p> <p>Zrinka Gudelj</p> <p>Ria Bilić</p> <p>Maja Osmančević</p> <p>Sara Pekić</p> <p>Vanessa Vasić-Janeković</p> <p>Žasmina Pankova Pokrovac</p> <p>Dita Agoli-Wäspi</p>	<p>Izražena je primjedba i prijedlog promjene članka 63. Ustava:</p> <p>Pravo na pobačaj bilo je jasno formulirano u Ustavu Socijalističke federativne Republike Jugoslavije iz 1974. godine člankom 191. koji je glasio: “Pravo je čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece. Ovo pravo se može ograničiti samo radi zaštite zdravlja.” Ovaj članak su u nešto izmijenjenom obliku zadržali i srpski i slovenski ustav. Iz nacrta našeg Ustava 1990. godine taj je članak izbačen po nalogu Kaptola.</p> <p>Pravo na pobačaj je javnozdravstveno pitanje, pobačaj mora svim ženama, neovisno o njihovom socioekonomskom statusu, biti garantirano unutar javnih bolnica i granica RH. Pobačaj je danas u Hrvatskoj sve nedostupniji, bez obzira na zakonsku regulaciju zbog „priziva savjesti” - čak 60% ginekologa u RH poziva se „priziv savjesti”, a i zbog cijene koja premašuje i 3000 kuna u nekim javnim bolnicama. Nije slučajno da žene iz Hrvatske nerijetko na prekid trudnoće odlaze u susjednu Sloveniju, što je izravno povezano i s ustavnim odrednicama koje su zadržane u toj zemlji. Slučaj Mirele Čavajde koja je hrabro progovorila o svojem iskustvu uskraćivanja prava na pobačaj u svibnju 2022. godine, pokrenuo je val nezadovoljstva zbog uskraćivanja ženskog prava na zdravstvenu zaštitu koje uključuje i pravo na prekid trudnoće.</p> <p>U svjetlu recentnog ograničavanja ovog prava u Poljskoj gdje je najnovije uveden tzv. „registar trudnoće”, ili situacije u SAD-u gdje je Američki Vrhovni sud odbacio odluku iz 1973. u slučaju Roe v. Wade koja je garantirala ženama pravo na pobačaj u cijelom SAD-u, nužno je takve prakse prevenirati u Hrvatskoj vraćanjem odredbe o pravu na izbor u Ustav RH.</p>	<p>Obrazloženje:</p> <p>Hrvatski sabor donio je Odluku o Poslovniku i politički sustav bio je promijenjen prijedlogom Odluke predlagača Republike Hrvatske u točki II., koja je objavljena u „Narodnim novinama” 14. studenog 2015. godine, a koja je da nakon provedene rasprave i razmatranja radnim tijelima, Odbor za ustavna pitanja podnese Hrvatskom saboru prijedlog za promjene Ustava Republike Hrvatske uređena Zakonom o zdravstvenom prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece (18/78. i 88/09.), a imajući u vidu da je Republike Hrvatske od 14. studenog 2015. (,,Narodne novine“, br. 138/15) (<i>ordinary</i>) politika trebaju biti uključeni u politički proces. Navedena su pitanja sve promjene ustava...“. U tom kontekstu inkorporacija zakonskih institucija kao sistemski pojava, a iznimni slučajevi opravdani tako što su povezani s društvenim ukorijenjenim socijalnim i kulturnim vrijednostima prihvaćen istaknuti prijedlog. U skladu s na stajalište Venecijanske komisije za ustavna pitanja, o promjeni Ustava RH »konstitucionalizacije« zakonodavnom društvu, s obzirom da se time provjera i ravnoteža (checks and balances) vlasti.“</p>

		Stoga predlažem promjenu Ustava izmjenom članka 63. iza kojeg se dodaje stavak 2. koji glasi: “Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.”	
2.	Jelena Kupsjak	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba i promjena članka 63. Ustava:</p> <p>Pravo na pobačaj je javnozdravstveno pitanje, pobačaj je medicinski postupak i mora svim ženama, neovisno o njihovom socioekonomskom statusu, biti garantirano unutar javnih bolnica i granica RH, te kao pravo pripada u Ustav. Predlažem promjenu Ustava izmjenom članka 63. iza kojeg se dodaje stavak 2. koji glasi: “Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.”</p>	<p>Objasnjeno isto kao i pod 1.</p>
3.	Snježana Lehman i Goran Prodan	<p>Izražena je sljedeća primjedba i prijedlog promjene članaka 62. i 63. Ustava:</p> <p>Ustav Republike Hrvatske je u nerijetkim stvarima koje se tiču ljudskih prava izrazito konzervativan i retrogradan.</p> <p>Iz njega svakako treba izbaciti stavak 2. članka 62. koji glasi: „Brak je životna zajednica muškarca i žene.“ To je apsolutno diskriminirajuće shvaćanje bračne zajednice s obzirom na to da i u hrvatskom društvu postoje i istospolne obitelji koje su suštinski „bračne“.</p> <p>Poseban problem je i evidentno negiranje u hrvatskom društvu, uključujući i nerijetke institucije, prava žene na slobodno i samostalno odlučivanje o rađanju, time i pobačaju. Tu u negativnom kontekstu ističemo liječnike s tzv. prizivom savjesti u javnozdravstvenim ustanovama, koje je ovo društvo školovalo i sada im daje plaću, a oni odbijaju obavljati svoj posao dovodeći žene koje imaju puno pravo na zdravstvenu zaštitu u životnu opasnost jer ih se sili da potraže nestručnu pomoć, a i stavlja ih se u težak financijski položaj (s obzirom na cijenu privatnog plaćanja pobačaja) Ustavna zaštita prava žene na pobačaj svakako bi bila formalni korak naprijed da se zaustavi aktualno, potpuno neprihvatljivo ugnjetavanje žena na tom planu, barem u državnim (javnim) institucijama.</p> <p>U pogledu članaka 62. i 63. Ustava predloženo je:</p> <p>1. Predložimo da se iz Ustava RH briše stavak 2. članka 62. „Brak je životna zajednica muškarca i žene.“</p>	<p>Objasnjeno:</p> <p>Hrvatski sabor je na sjednici 8. listopada 2013. (broj 134.) koja se temelji na zahtjevu za referendum o obitelji“ kojim se traži da se raspravi o promjeni Ustava na način da se iz Ustava briše kao životne zajednice žene i muškarca. U skladu s tim zatražilo je 683.948 birača, od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. U skladu s tim je određeno da će se referendum održati na temelju službenim rezultatima Državnog sabora Republike Hrvatske, građani su se izjasnili. U skladu s tim smislu, Ustavni sud je u svojoj odluci (broj: SuS-1/2013. („Narodne novine“), „S materijalnopravnog aspekta“), priznao da Hrvatska pravno priznaje i bračnu zajednicu istospolnu zajednicu, i da je hrvatski Ustav u skladu s europskim pravnim standardima i vrijednostima obiteljskog života.“ S obzirom na to da je predloženo da se iz Ustava briše stavak 2. članka 62. zajednica muškarca i žene.</p> <p>U ostalom dijelu prijedloga, o</p>

		2. Predlažemo da se u članak 63. Ustava uvrsti doda stavak: „Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.“	
4.	Dina Karadžić Ljiljana Caratan Lukšić	Izražena je sljedeća načelna primjedba: Javnozdravstvena pitanja pristupačnosti i dostupnosti uvjeta za reproduktivno zdravlje žena uključujući pristupačnost kontracepcije kao i pravo na prekid trudnoće - u Republici Hrvatskoj su na iznimno nezadovoljavajućoj razini (preciznije - ili se ne provode sustavno ili su klasno ekskluzivno oblikovanog pristupa), što smatram da je uvelike omogućeno nedorečenim ustavnim okvirom, izvrnutim pravnim interpretacijama, a nerijetko i praktičnim izigravanjem pozitivnih propisa, što sve efektivno žene postavlja u nepovoljnu poziciju u odnosu na ostale državljane RH. Smatram da bi eksplicitno definiranje ženskih prava u Ustavu RH imalo direktan pozitivan upliv na ženska prava te bi posljedično donijelo i civilizacijski poželjnu pozitivnu promjenu u području ženskog reproduktivnog no i ženskog općeg zdravlja, što bi naposljetku doprinijelo boljoj kvaliteti života svih državljana_ki RH. Dodatno smatram da pozitivno definiranje reproduktivnih prava žena u skladu s civilizacijskim tekovinama a i sekularnom prirodom RH - ne bi imalo negativnog upliva na ikoje drugo pitanje ili slobodu ikoje osobe ili zajednice - čime smatram da za uvođenje bolje ustavne definicije nema apsolutno nikakve zapreke.	Obrazloženje isto kao i pod 1.
5.	Iva Gjurić Smrekar Ana Kunst Virdžinia Zubović Marija Gregić Udruga PLANTaža Ivan Dominić Maja Gusej Maša Prvulović Katarina Ešegović	U pogledu članka 63. Ustava (kao i načelna primjedba) predloženo je: Pravo na pobačaj je javnozdravstveno pitanje i svim ženama, neovisno o njihovom socioekonomskom statusu, mora biti garantirano unutar javnih bolnica i granica RH. Pobačaj je danas u Hrvatskoj sve nedostupniji, ne samo zbog zakonske regulacije 'priziva savjesti' – čak 60% ginekologa u RH poziva se na 'priziv savjesti' – nego i zbog cijene koja premašuje i 3.000 kuna u nekim javnim bolnicama. Nije slučajno da žene iz Hrvatske nerijetko na prekid trudnoće odlaze u susjednu Sloveniju, što je izravno povezano i s ustavnim odredbama koje su zadržane u toj zemlji. Slučaj Mirele Čavajde, koja je hrabro progovorila o svom iskustvu uskraćivanja prava na pobačaj u svibnju 2022. godine, pokrenuo je val nezadovoljstva zbog uskraćivanja ženskog prava na zdravstvenu zaštitu koje uključuje i pravo na prekid trudnoće. U svjetlu recentnog	Obrazloženje isto kao i pod 1.

	<p>Goran Bilogrivić Matea Bilogrivić Marcela Milković Petra Begović Tena Prvulović Jadranka Tomičić Andrea Josipović Dagmar Radin Dijana Skočič Zgorelec Krešimir Kancir Sara Panjkota Mirna Bognar Karmen Matić Vidović Zoran Pehar Ema Pavlović Josipa Frlić Radmila Farkaš Nina Jakupović Jadranka Hübler Politička platforma Možemo Nataša Vuletić Josip Jagić Arni Barišić Šibenska udruga mladih Š.U.M. Lana Vučković Vedran Sudar Nenad Ljubić Maja Šimunović Davor Tonklin</p>	<p>ograničavanja ovog prava u Poljskoj gdje je nedavno uveden i tzv. „registar trudnoće“, ili situacije u SAD-u gdje je Vrhovni sud SAD-a odbacio odluku iz 1973. u slučaju Roe v. Wade koja je garantirala ženama pravo na pobačaj u cijelom SAD-u, nužno je takve prakse prevenirati u Hrvatskoj vraćanjem odredbe o pravu na izbor u Ustav RH. Stoga predlažem promjenu Ustava izmjenom članka 63. iza kojeg se dodaje stavak 2. koji glasi: “Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.”</p>	
--	--	--	--

<p>Branimir Matoz Karmen Hodak Josip Kastmiller Sara Profeta Adriana Glažar Katja Briški Viktorija Novosel</p> <p>Katarina Sekula Alen Dedić Danijela Malekin Marija Prša Tatjana Vitas Maja Teodorović Marko Dješka Nenad Dragelj Tina Bebić Irena Đaković Oštro Silvia Kolarić Sanda Malbaša Anamarija Tkalčec Lana Kučer Anamarija Tkalčec, koordinatorica, CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, Nataša Bijelić Sanja Cesar Lucija Tokić</p>		
---	--	--

	Mreža antifašistkinja Zagreba Darko Šimunović		
6.	Ivanka Pejić Ružica Jakšić Biljana Gaća Smiljana Mihovilović Duško Milovanović Sonja Kovač Ivana Pleše Linić Marina Alegić, prof. Dragica Posavec Andrijana Petak Nevenka Redžep Josip Juras Ivan Šimunković Davorka Moslavac Forjan Marina Zelić Tijana Barbić- Domazet Mario Galović Tomislav Puhelek Sunčana Kursan Tin Dukanović Arno Mladinić Snežana Pavelić Sonja Juran Sanda Ilin Prof. dr. sc. Branka Galić-	<p>Izražena je sljedeća primjedba i prijedlog:</p> <p>Pravo žene na izbor o rađanju više nitko neće moći dovesti u pitanje niti će se u Hrvatskoj moći dogoditi ono što se dogodilo u SAD-u ukoliko se Ustav dopuni odredbom o pravu žena na izbor.</p> <p>Svjedočimo i tome kako se Vlada koja je dužna osigurati funkcioniranje pravnog poretka besramno oglašuje na odluke Ustavnog suda i potiče na kršenje zakona. I u konačnici, posljednje vrijeme država poništava pravo žena na izbor, što bi trebao biti, i u mnogim uređenim društvima i državama i jest, civilizacijski doseg našeg doba.</p> <p>Dostupnost reproduktivnih prava otežana je na svim razinama zdravstvenog sustava u Hrvatskoj. Primjerice, nedostaje 61 ginekološki tim, a prema procjenama 450 000 žena u Hrvatskoj nema pristup primarnoj ginekološkoj skrbi. Posljednjih mjeseci smo svjedočili slučaju u kojem zdravstveni sustav ponižava ženu i dopušta da pati, a država bi trebala činiti upravo suprotno, osigurati i omogućiti zdravstvenu skrb.</p> <p>Posebno treba istaknuti da žene ne dobivaju prave i pravovremene informacije može li se, kako, kada i gdje obaviti zahvat koji u prosjeku košta 2.500,00 kn. Pobačaj je teško dostupan jer se 60 posto liječnika poziva na priziv savjesti, jer se u pet bolnica svi liječnici u priziva savjesti, premda je uloga javnog zdravstva da osigura u svim bolnicama ovu vrstu usluge imajući u vidu da pojedini liječnici, mogu imati priziv savjesti, ali ne svi.</p> <p>U pogledu članka 63. Ustava predloženo je:</p> <p>Smatram da su ljudska prava jedna od najvažnijih stvari koje definira je li neko društvo doista demokratsko. Poštivanje ljudskih prava je ono što nas definira, a pravo žene na izbor je ljudsko pravo.</p> <p>Stoga predlažem sljedeću promjenu Ustava:</p> <p>Članak 1.</p> <p>U Ustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00.,</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 1.</p>

<p>(Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za sociologiju)</p> <p>Silvana Mustapić</p> <p>Milka Rađenović</p> <p>Ivona Cvetko Šimunković</p> <p>Mladenka Podrug</p> <p>Filip Petrović</p> <p>Nino Škuflić</p> <p>Marin Jurjević</p> <p>Nevenka Pavelić Gobac</p> <p>Filip Čavlović</p> <p>Duško Vidov</p> <p>Danijela Vukoša</p> <p>Jasmina Budoš</p> <p>Dušan Herenda</p> <p>Zoran Kušan</p> <p>Petra Carević</p> <p>Vesna Puhanić</p> <p>Milan Đujić</p> <p>Dolores Prpić</p> <p>Sandra Mladenić Gašparac</p> <p>Marko Ferenac</p> <p>Larisa Bubanja Sarvaš</p> <p>Sanja Pejić Roško</p> <p>Iva Tucak</p> <p>Petra Held Potočnjak</p> <p>Ana Matijević</p>	<p>28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. - ispravak, 76/10., 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) u članku 63. dodaje se stavak 2. koji glasi:</p> <p>„Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.“</p> <p>Članak 2.</p> <p>Hrvatski sabor donijet će Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Promjene Ustava.</p> <p>Članak 3.</p> <p>Promjena Ustava stupa na snagu danom proglašenja.</p>	
---	---	--

<p>Vinka Mortigjija Anušić</p> <p>Vesna Giener</p> <p>Romana Jakaša</p> <p>Sanja Smolčić</p> <p>Vesna Osojnički</p> <p>Vltava Muk</p> <p>Judita Anušić</p> <p>Jelena Šimunić</p> <p>Marija Lugarić</p> <p>Ela Hamzić</p> <p>Petra Ivanović</p> <p>Anka Mrak- Taritaš, zastupnica u Hrvatskom saboru</p> <p>Bojan Štefanović</p> <p>Višnja Mamula</p> <p>Renata Vujnović</p> <p>Maja Vujnović</p> <p>Mirjana Kumičić Koljan</p> <p>Igor Prpić</p> <p>Ines Kopunić</p> <p>Marina Jurišić</p> <p>Milivoj Jurišić</p> <p>Vida Jurišić</p> <p>Luka Parmać</p> <p>Dubravka Pavlić</p> <p>Suzana Piacun</p> <p>Marta Rajić</p> <p>Željka Horvat</p> <p>Marina Miličević Blažičko</p>		
---	--	--

Katarina Vukelić		
Ranko Lamza		
Snježana Grgac- Drakulić		
Višnja Kadak		
Darko Vrdoljak		
Franka Oreb		
Nada Petrović		
Tatjana Margan		
Robert Margan		
Ozren Robić		
Darija Krneta		
Katarina Beneta		
Tomislav Bračun		
Stanislava Venc		
Goran Babić		
Krešimir Jerin		
Ajiša Ahel		
Vlado Šolčić		
Vinko Ćuro		
Miran Šoić		
Anđelko Vuljanić		
Darija Dunjko Manhard		
Antonio Manhard		
Željka Hamaček		
Irena Dragić		
Mirko Budinski		

Dubravka Viduč		
Vedrana Suša Pavić		
Nino Ivanuša		
Darko Džinić		
Irena Brajnović		
Semir Čović		
Irena Mulić		
Nikolina Kuliš Pušić		
Ljiljana Kuliš		
Vladimir Stepanić		
Anita Aračić Pačić		
Goran Golubović		
Toni Vujčić		
Katica Sedmak		
Veselko Kuliš		
Mario Možanić		
Lucija Šimetić		
Matija Vusić		
Ksenija Beljan		
Irena Sirotić		
Mario Sirotić		
Vanja Grgec		
Aleksandra Nikolić Hegeduš		
Igor Cigula		
Olga Kralj		
Gordana Marsenić		
Ivan Havelka		
Slobodan Juračić		

Dolores Juračić Josip Juračić Kalić Željko Ines Ocvirk Miljenko Letinić Bosiljka Razum Lucija Grabušić Petra Salarić, članica Hrabrih sestara Mila Butić Kristina Katić Brkulj Ozren Perše Ana Matijević Mirko Krajačić Mirela Smojver Sanja Restović Mirčeta Milenko Horvatić Ivan Hošnjak Marijo Zdelar Čazim Kardašević Hrvoje Jović Đurđa Kocijan Goran Haskić Marko Gabud Lidija Maček Franko Nemeč Sanja Bježančević		
--	--	--

Jasna Čiček Vorih Vlatka Peterlik Vasiljević Rajko Lukman Tatjana Lukman Ivan Bašić Mladen Gojun Vesna Žmak Goran Kušec Milijana Urošević Danica Glad Štefanija Prandić-Pigac Srđan Marić Anđelka Mrazović Ivana Kuštrak Matej Jurčić Almir Dizdarević Natalija Božičević Boris Šverko Viktor Milardić Vojko Obersnel Natalija Octenjok Zrinka Jerković Zorka Lugarić Danijel Javorić Barić Dalibor Rohlik Hrvoje Ostrički		
--	--	--

	<p>Sandra Turković</p> <p>Tomislav Golubić</p> <p>Anica Krušlin</p> <p>Mario Kovač</p> <p>Boris Piližota</p> <p>Zlatko Adjulović</p> <p>Mirjana Šimac</p> <p>Evelina Pihir</p> <p>Vlado Pihir</p> <p>Tonći Bilić</p> <p>Valentina Đurek</p> <p>Petar Gregurić</p> <p>Mateja Ivančan</p> <p>Aleksandra Dikšić</p> <p>Zlata Golubić-Suša</p> <p>Tatjana Šimac-Bonačić</p> <p>Marina Subotić</p> <p>Anica Vorih</p> <p>Nebojša Aleksić</p> <p>Maja Kipson</p> <p>Goran Pleh</p> <p>Lucija Jakšić</p> <p>Margita Šmuc</p> <p>Sanja Major</p> <p>Tin Burek</p> <p>Vlasta Breček</p> <p>Ivan Breček</p>		
7.	<p>Goran Walter</p> <p>Darija Walter</p>	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba:</p> <p>Pravo na pobačaj je javnozdravstveno pitanje i svim ženama, neovisno o njihovom socioekonomskom</p>	

		<p>statusu, mora biti garantirano unutar javnih bolnica i granica RH. Pobačaj je danas u Hrvatskoj sve nedostupniji, ne samo zbog zakonske regulacije 'priziva savjesti' – čak 60% ginekologa u RH poziva se na 'priziv savjesti' – nego i zbog cijene koja premašuje i 3.000 kuna u nekim javnim bolnicama. Nije slučajno da žene iz Hrvatske nerijetko na prekid trudnoće odlaze u susjednu Sloveniju, što je izravno povezano i s ustavnim odredbama koje su zadržane u toj zemlji. Slučaj Mirele Čavajde, koja je hrabro progovorila o svom iskustvu uskraćivanja prava na pobačaj u svibnju 2022. godine, pokrenuo je val nezadovoljstva zbog uskraćivanja ženskog prava na zdravstvenu zaštitu koje uključuje i pravo na prekid trudnoće. U svjetlu recentnog ograničavanja ovog prava u Poljskoj gdje je nedavno uveden i tzv. „registar trudnoće“, ili situacije u SAD-u gdje je Vrhovni sud SAD-a odbacio odluku iz 1973. u slučaju Roe v. Wade koja je garantirala ženama pravo na pobačaj u cijelom SAD-u, nužno je takve prakse prevenirati u Hrvatskoj vraćanjem odredbe o pravu na izbor u Ustav RH.</p>	Primljeno na znanje.
8.	Kristina Kolarić	<p>Navedena je sljedeća načelna primjedba:</p> <p>Svaka žena ima pravo odlučivati o svom životu, a Dr. Ginekolog koji je studirao nema pravo na priziv savjesti ako je to odlučio da mu je to zanimanje.</p>	Primljeno na znanje.
9.	<p>Marija Duljković</p> <p>Muhamed Duljković</p> <p>Mina Duljković</p> <p>Sanela Duljković</p>	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba:</p> <p>Pravo na pobačaj bilo je jasno formulirano u Ustavu Socijalističke federativne Republike Jugoslavije iz 1974. godine člankom 191. koji je glasio: "Pravo je čovjeka da slobodno odlučuje o rađanju djece. Ovo pravo se može ograničiti samo radi zaštite zdravlja." Ovaj članak su u nešto izmijenjenom obliku zadržali i srpski i slovenski ustav. Iz nacрта našeg Ustava 1990. godine taj je članak izbačen po nalogu Kaptola. Pravo na pobačaj je javnozdravstveno pitanje, pobačaj mora svim ženama, neovisno o njihovom socioekonomskom statusu, biti garantirano unutar javnih bolnica i granica RH. Pobačaj je danas u Hrvatskoj sve nedostupniji, bez obzira na zakonsku regulaciju zbog „priziva savjesti” - čak 60% ginekologa u RH poziva se „priziv savjesti“. Na članak 63. Ustava predloženo je:</p> <p>Predlažemo promjenu Ustava izmjenom članka 63. iza kojeg se dodaje stavak 2. koji glasi: “Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju.</p>	Obrazloženje isto kao i pod 1.

		Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.”	
10.	Zorica Jerković	<p>Izražena je sljedeća primjedba i prijedlog: DOPUNA PRIJEDLOGU:</p> <p>UZ USTAVNO ZAJAMČENU ZDRAVSTVENU ZAŠTITU ČL. 59. I SLOBODU ODLUČIVANJA ČL. 35. POBAČAJ VRATITI U USTAV RH. JEDINO TAKO ŽENE MOGU KONZUMIRATI PRAVA IZ USTAVA, BUDUĆI SE PROVEDBA TIH ČLANAKA NE OSTVARUJE, DOKIDA SE I ŠTO JE NAJGORE RIGIDNI POJEDNICI ODLUČUJU O SVIM TRUDNIM ŽENAMA U RH. PRAVO ŽENE NA ABORTUS OSPORAVAJU ONI KJI SU OSTVARILI SVOJE PRAVO NA IZBOR SPECIJALIZACIJE, A MOGLI SU ODABRAT BILO KOJU SAMO NE GINEKOLOGIJU.</p> <p>DANAS IZ EKIPE „PRIZIVA SAVJESTI“ ONI KOJI SU RADILI TE ZAHVATE DESETLJEĆIMA KAŽU PO ZAPOVJEDI PA U USTAV RH TREBA UGRADITI ZAPOVIJED KAD JE POBAČAJ U PITANJU.</p> <p>IZMJENA PRIJEDLOGA</p> <p>U ČL. 1. TČ. 1. STOJI DA U PROVEDBI NADZORA NAD USTAVNOŠĆU REFERANDUMA USTAVNI SUD ODLUČUJE JE LI REFERENDUMSKO PITANJE USTAVNO PRAVNO DOPUŠTENO. SAM USTAV ISTIČE DA GRAĐANI PARTICIPIRAJU U ODLUČIVANJU NE SAMO NA IZBORIMA VEĆ IZRAVNO UČEŠĆEM U REFERENDUMSKOM IZJAŠNJAVANJU. OVAJ PRIJEDLOG SUSPENDIRA TU MOGUĆNOST JER JE GLAVNI A I POTPUNO SAMOSTALNO ODLUČUJE USTAVNI SUD KOJI JE POLITIČKO TIJELO PA JE TIME ODLUKA ODUZELA PRAVO GRAĐANIMA DA IZRAVNO SUDIJEJU U IZJAŠNJAVANJU.</p> <p>TO VRIJEDI I ZA NAPROFESINALNIJI USTAVNI SUD KOJE REPUBLIKA RH ODAVNO NEMA. STRUKTRUNA OBILJEŽJA NISU NIČIM POVRIJEĐENA NITI INDENTITET RH, PRIKUPLJANJEM POTPISA PRIJE UTVRĐIVANJA „JESU LI REFERENDUMSKA PITANJA USTAVNA ILI NISU“.</p> <p>TOČKA 7. POTVRĐUJE OVO OBRAZLOŽENJE JER USTAVNI SUD BI USTVARI ODLUČIVAO HOĆE LI ILI NEĆE DOPUSTITI REFERENDUM.</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 1. mišljenje vezano za referendu</p>
11.	Kruno Raguž	Izraženo je sljedeće mišljenje:	Obrazloženje isto kao i pod 1.

		<p>Svako ljudsko biće treba imati pravo da odlučuju o svom tijelu pa tako i žene (pod uvjetom da su zdravi i samo svjesni), i to treba ući u Ustav RH.</p> <p>Oduzimanje toga prava ženama od strane muškaraca ili neke institucije je ne evropski i čisti primitivizam.</p>	
12.	Karmen Matić Vidović	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba: Želim moći konzumirati pravo na izbor u slučaju pobačaja, želim da se ograniči moć ginekologa koji ne žele propisati kontracepciju kao lijek, a kamoli kontracepciju (Metković, dr. Delev) a pozivaju se na priziv savjesti da ne rade i da politički napreduju. Želim pravo na pobačaj jer druge žene imaju već pravo ne konzumirati ga. Njima njihovo pravo, a ostalima izbor. Ili smo u Iranu?</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 1.</p>
13.	Mia Požgaj	<p>Izraženo je sljedeće mišljenje: Dosadašnja stečena prava žena se NESmiju smanjivati. Većina stanovništva čine žene! PRAVO NA IZBOR. Liječnici znaju koju su specijalizaciju odabrali. Priziv savjesti, a studiraju na teret većine stanovnika RH?</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 1.</p>
14.	Jagoda Hodak	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba: Žena je prioritetno osoba koja može, smije i mora odlučivati o svojem tijelu, psihi i situaciji u kojoj se našla pa tako i kad se radi o pobačaju. Žena se sigurno neće lako odlučiti na taj čin, jedino ako je to jedini način jer su ostale mogućnosti iscrpljene.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p>
15.	<p>Snježana Pavlović Ana Skočić Udruga Hrvatska za Život, Ante Čaljkušić, predsjednik Udruge</p>	<p>Izražen je sljedeći prijedlog: Život ljudskog bića započinje začećem, odnosno spajanjem muške i ženske spolne stanice. Tom definicijom život ljudskog bića prije rođenja dobiva jednaku pravnu zaštitu kakvu ima svako ljudsko biće nakon rođenja. Stoga predlažem promjenu Ustava izmjenom članka 21. na način da se doda novi stavak 2. koji glasi: „Život ljudskog bića počinje začećem. Ljudski se život štiti od začeća do prirodne smrti.“</p>	<p>Obrazloženje: Kako Rješenjem broj: <u>U-I-60/2017</u> „Ustavni sud ističe da je pravo na život i prava na slobodu temeljni elementi ljudskih prava jer sva ostala ljudska prava i slobode izviru iz ovih temeljnih sloboda. Slijedom toga pravo na život prvi je članak navedenog članka 21. koji u stavku 1. predviđuje pravo na život i pravo na slobodu i prava, glavni su temeljni elementi ljudskih prava i sloboda. Slijedom toga pravo na život "svakom ljudskom biću" i pravo na slobodu "svakom ljudskom biću", obuhvaća li ono pravo na život i pravo na slobodu, nedvojbeno imaju pravni subjektivni karakter.“ Nadalje, prava na slobodu i pravo na život su temeljni elementi ljudskih prava i sloboda. Ustav sadržava načelo nepovredivosti ljudskih prava i sloboda (članak 22. Ustava), koje se mora poštovati i zaštićivati propisanim Ustavom. Također, Ustav svakome jamči pravo na život i pravo na slobodu i prava (članak 22. Ustava) i pravo na obiteljskog života i dostojanstvo (članak 22. Ustava) i pravo na privatnost (članak 22. Ustava).</p>

			<p><i>Pravo na privatnost zajamčeno je svima, a pravo svakoga na slobodu odvoljevanja i dostojanstvo. Stoga je pravu miješanje u privatni život na vlastiti duhovni i tjelesni integritet, uključujući i li začeti dijete i kako će se njezino djetinjstvo razvijati u drugom stanju (bilo planirano ili neplanirano), način ili kao posljedica nasilja ili drugih okolnosti, samoodređenje. Svako ograničenje prava na autonomnom samoostvarenju, uključujući i kraja, predstavlja miješanje u privatnost.</i></p> <p><i>Stoga je miješanje u pravo na privatnost u skladu sa zakonom. Takav zakon mora biti u skladu s legitimne ciljeve i mora biti nužno u demokratskom društvu. Zadiranje u pravo na privatnost odražavati prijeku društvenu potrebu, a ne legitimnih ciljeva i mora biti ovisno o odnosu na te ciljeve.“, nije pri</i></p>
16.	Filip Pašalić	<p>Izražena je sljedeća načelna primjedba:</p> <p>Želim da moja Domovina Hrvatska štiti život nerođene djece. Još uvijek imamo šansu odlučiti se za ŽIVOT a ne za smrt. Nitko od nas nije sebi podario život da bi ga imao pravo oduzeti niti sebi niti drugome. Životi su nam darovani i svatko će za svoj jednoga dana polagati račun.</p> <p>Zaustavimo kulturu smrti pod krinkom slobode izbora i lažnih prava.</p> <p>Pravo čovjeka na život je iznad svakog drugog prava.</p> <p>“Anđeli njihovi na nebu gledaju lice Oca mojega” Mt 18, 1-5.10</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 15.</p>
17.	Ivana Jelić Knežević	<p>Predloženo je sljedeće:</p> <p>Smatram da majka ima pravo na svoje tijelo i život ali ne i na tijelo svog djeteta koje je započelo začecem kao i njezin život.</p> <p>Svatko ljudsko stvorenje ima pravo na život od začeca do prirodne smrti. Smatram da treba nadopuniti članak 21.</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 15.</p>
18.	Antoaneta Sudarić Janja Kutle	<p>Predloženo je sljedeće:</p> <p>U članku 21. rečenici "Svako ljudsko biće ima pravo na život." nadodati "od začeca do prirodne smrti".</p>	<p>Obrazloženje isto kao i pod 15.</p>

	Ankica Vukašinović		
19.	Marina Primorac Vukoja	<p>Izražena je sljedeća primjedba:</p> <p>Prije svega nijedna zabrana nije donijela ništa dobro. U ovom slučaju se pobačaj neće nikada iskorijeniti i može dovesti samo do goreg stanja po ženu koja će tražiti alternative. Svaka žena i svaki čovjek su slobodni da rade sa svojim tijelom ono što žele. I koliko god smo mi katolička zemlja ,kršćanska ,toliko morate znati da iako život počinje začecem, ne živi se od toga. Ne živi se od rođenja. Puno je aspekata za kvalitetan život. Stoga sloboda pobačaju ! Sloboda legalnom pobačaju i sloboda za zdravstvenu skrb žena.</p> <p>Sve je objašnjeno gore. Jednostavno sloboda izbora. Ako je čovjek slobodno biće, onda neka svojim umom vlada i slobodno bira.</p>	Primljeno na znanje.
20.	Biljana Ivanković	<p>Izražena je sljedeća primjedba:</p> <p>Pravo svakog čovjeka na život od začeca do smrti.</p> <p>Zaštita majki, djece i trudnica. Veće roditeljske naknade. Pravo na prirodnu smrt. Veća financijska pomoć roditeljima sa većim brojem djece.</p>	Obrazloženje isto kao i pod 19.
21.	Marija Bortiek	<p>Izražene su sljedeće načelna primjedba i prijedlog primjene Ustava:</p> <p>Potrebno je zaštititi pravo na nepovredivost života svakog ljudskog bića, začetog djeteta. Štoviše, zakonom zabraniti pobačaj, jer pobačajem ubijamo čovjeka (znanstveno je također dokazano da život počinje od začeca). Osigurati trudnicama financijsku i svaku drugu potrebnu pomoć koja će omogućiti zaštitu majke i nerođenog djeteta. Trudnoća je fiziološko stanje i kao takvo nema potrebe liječenja, a „reproduktivna prava“ proizlaze prije svega iz osnovnog ljudskog prava, prava na život.</p> <p>Smatram da su ljudska prava jedna od najvažnijih stvari koje definira je li neko društvo doista demokratsko. Poštivanje ljudskih prava je ono što nas definira, a pravo na život je osnovno ljudsko pravo. Stoga predlažem sljedeću promjenu Ustava: Članak 1. U Ustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00., 28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. - ispravak, 76/10., 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) u članku 63. dodaje se stavak 2. koji glasi: „Život počinje začecem i nepovrediv je od začeca do prirodne smrti</p>	Obrazloženje isto kao i pod 19.

		i kao takvog potrebno ga je zaštititi zakonom. Članak 2. Hrvatski sabor donijet će Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Promjene Ustava. Članak 3. Promjena Ustava stupa na snagu danom proglašenja.	
22.	Martin Martinović	Izražena je sljedeća načelna primjedba: Predlažem da se u Ustav uvrsti odredbu da se ljudska prava odnose na svako ljudsko biće od začeca do prirodne smrti. Na taj način bi Ustav štiti svako ljudsko biće bez obzira bilo ono rođeno ili nerođeno.	Obrazloženje isto kao i pod 15.
23.	Svjetlana Živković	Izražena je sljedeća primjedba: Načelno smatram da u Ustavu treba biti naglašeno da je ljudski život uvijek ljudski život i uvijek jednako vrijedan sam po sebi, neovisno o dobi, zdravlju i mjestu gdje se nalazi, te da kao takav treba biti Ustavom zaštićen od začeca do prirodne smrti. Također, smatram da sloboda izbora definiranja samog sebe kao muško ili kao žensko, u današnje vrijeme, također treba biti ustavom zaštićena, dok u isto vrijeme tu istu slobodu treba dati i onima koji se žele definirati kao nešto drugo, bez obzira šta to bilo, a li tek nakon punoljetnosti, odnosno ako prije onda uz suglasnost roditelja.	Obrazloženje isto kao i pod 15.
24.	Bruno Petrušić, Docat Centar Split	Izražena je sljedeća načelna primjedba i prijedlog promjene: Referendum mora biti olakšan – u smislu pristupa i vremena skupljanja potpisa. Broj skupljenih potpisa treba biti max 100 000, a vrijeme min 30 dana. Čl. 1. Prijedloga Umjesto 250 000 staviti 100 000 – jer je to pravednije kako bismo imali lakši pristup referendumu i na taj način omogućili građanima korigiranje vlasti i institucionalne politike. Čl. 3. prijedloga Uopće ga ne mijenjati jer se stečena prava ne bi trebala ukidati. Ako smo zbog ulaska u EU mijenjali i dali građanima više povjerenja, to treba tako i ostati. Dakle, neka ostane samo „pristupili referendumu“.	Primljeno na znanje.
25.	Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo	Izneseno je mišljenje i prijedlog: Ovim putem želimo vam iznijeti naše ocijene predloženih prijedloga, ukazati na mogućnosti njihovog poboljšanja, kao i ukazati na potrebu širih	Obrazloženje: Prijedlog se ne Hrvatske je aktom pod brojem 65-22-13, dana 9. ožujka 2022. Hrvatskoga sabora Konačni pr kojim je regulirano pitanje pr

	<p>ustavnih promjena, prije svega na području pravosuđa.</p> <p>Sadašnji tekst Ustava sadrži dvije odredbe koje su neuobičajene u konsolidiranim i uređenim demokracijama. Jedna je da se s potpisima 10% glasača može pokrenuti referendum o izmjenama ustava, na kojem se pravosnažna odluka donosi običnom većinom glasova, neovisno o tome koliko je glasača izašlo na referendum. Druga je da Vlada i Predsjednik Republike u široko definiranim situacijama mogu zaobići Sabor tako da sami sazovu referendum o izmjenama ustava, pri čemu je za donošenje odluke putem referenduma opet potrebna samo većina glasova izašlih na referendum. Obje odredbe su protivne praksi ustaljenih demokracija koje u pravilu propisuju vrlo složene parlamentarne procedure s ciljem sprečavanja olakog mijenjanja ustava, kao i nametanja ustavnih promjena od strane radikalnih manjina. U tu svrhu se za promjene ustava propisuju posebne većine u parlamentu, pa i obaveza da amandmani budu odobreni odstrane dva različita sastava parlamenta. Referendum se u gotovo svim slučajevima javlja samo kao instrument konačne verifikacije. Jedina iznimka je slučaj Švicarske, zemlje u kojoj je međusobna tolerancija jedna od najviših vrijednosti u društvu. No i tamo Parlament ima pravo proglasiti inicijativu nevažećom ako je suprotna međunarodnim ugovorima te u nekim drugim slučajevima. Pored toga, za izmjene mora glasati pored većine glasača koji su izašli na referendum i većina kantona. No najvažnije je da vlada Švicarske Federacije može predložiti protuprijedlog onome koji je proizašao iz građanske inicijative, te se o tom protuprijedlogu odlučuje na istom referendumu. Prijedlog promjena i mogućnosti poboljšanja Sadašnji prijedlog Vlade za promjenu Ustava RH u velikoj mjeri korigira gore navedene negativne specifičnosti sadašnjih odredbi u hrvatskom Ustavu koje pružaju mogućnosti zlorabotrebne od strane radikalnih političkih opcija. Osnovni element promjena je da se na referendumu za izmjene ustava i organskih zakona mora pozitivno izjasniti najmanje jedna trećina broja birača u Hrvatskoj (dakle ne samo onih koji su izašli na referendum), a za ostala referendumska pitanja najmanje četvrtina ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. Za odluke o udruživanju u saveze s drugim državama mora se izjasniti najmanje polovina ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj, a slijedom onda i za razdruživanje.</p>	<p>određena pitanja referendumom nego ustavnim odredbama. U (drugačije uređivanja Državnog vijeća), smatra se kako važeće navedeno pitanje na primjere</p>
--	--	--

Promjene idu u dobrom smjeru. Predložili bi međutim da se prijedlog nadopuni odredbom da vlada, po švicarskom modelu, na isti referendum može istovremeno staviti i svoj kontraprijedlog.

Ukoliko se gornji prijedlog ne usvoji, predlažemo sa se prag za usvajanje poveća na 40% birača. Zatim, prijedlog bi se mogao nadopuniti s eliminiranjem mogućnosti da vlada sama uz potpis predsjednika Republike može inicirati referendum bez odluke dvotrećinske većine u Saboru. Potreba širih ustavnih promjena, prije svega na području pravosuđa. Koristimo ujedno ovu priliku da ukažemo na potrebu širih izmjena Ustava, prije svega odredbi o pravosuđu. S obzirom na široki društveni koncensus o potrebi reforme te jačanja odgovornosti i transparentnosti u pravosuđu, predlažemo da se što prije razmotre mogućnosti izmijene ustavnih odredbi o sastavu i načinu izbora Državnog sudbenog vijeća (DSV) i Državnog odvjetničkog vijeća (DOV). Tim izmjenama bi se trebao osigurati veći društveni utjecaj mehanizma utvrđivanja odgovornosti sudaca i državnih odvjetnika, smanjenje cehovske pristranosti koja proizlazi iz sadašnjeg sastava i načina izbora DSV-a i DOV-a, a da se istovremeno ne poveća utjecaj političkih stranaka. Za tu svrhu predlažemo da se sastav i način izbora članova Državnog sudbenog vijeća (DSV) izmijeni u slijedećem pravcu: Broj članova DSV-a iz redova sudaca bi mogao ostao isti (sedam), ali bi se amandmanom na Ustav propisalo da svi suci biraju članove iz svojih redova u jedinstvenoj izbornoj jedinici te uz primjenu preferencijalnog sistema glasanja. Ustavnim amandmanom bi zatim trebalo osigurati potpunu transparentnost postupka izbora. Time bi se osigurala veća demokratičnost te ravnomjerni utjecaj svih sudaca na izbor članova DSV-a, nasuprot sadašnjem neproporcionalnom utjecaju sudačke hijerarhije, te bi povećala transparentnost postupka koja sada ne postoji. Amandmanom bi se trebala vratila odredba da odvjetnici biraju dva člana DSV-a iz svojih redova, koja je postojala do zadnjih promjena Ustava. Amandmanom bi se zatim trebalo uvesti da i državni odvjetnici također biraju dva člana DSV-a iz svojih redova. Zadržalo bi se izbor dva člana iz redova profesora prava. Kao i kod izbora članova iz redova sudaca, propisalo bi se da se izbor u svakoj od tih izbornih jedinica obavlja uz slobodno kandidiranje te uz primjenu preferencijalnog sistema glasanja. Ukinulo bi se imenovanje dva člana iz redova

		zastupnika u Saboru, jednog iz vladajuće većine i drugog iz opozicije, a umjesto toga Sabor bi na prijedlog Predsjednika Republike birao jednog člana iz redova uglednih pravnika. Na analogni način bi se trebalo promijeniti odredbe o izboru DOV-a	
26.	Vanessa Vasić-Janeković	<p>Izneseno je sljedeće mišljenje: Pravo na pobačaj jedna je od temeljnih sloboda, prvenstveno ekonomska sloboda, a potom i javnozdravstveno pitanje. Ekonomsko zdravlje, te zdravlje čitavog društva uopće, te sljedno i države, ovisi o poštivanju osnovnih sloboda osoba koje imaju sposobnost iznijet rad koji trudnoća zahtijeva. Tjerati te osobe na prisilnu trudnoću jednako je prisiljavanju na prinudni rad, što je samo po sebi protuzakonito, kako pod hrvatskim, tako i pod međunarodnim zakonskim okvirima. Nadalje, CEDAW nizom prava potvrđuje pravo žena na pobačaj, na primjer:</p> <p>“The right to decide the number of spacing of one's children (Art. 16 (1) CEDAW), including the right to reproductive self-determination and the right to make family planning choices.”</p> <p>“The right to privacy (Art. 17 (1) (2) ICCPR and Art. 16 (1) (2) CRC), including the right to decide freely and without arbitrary interference with one's reproductive functions (→ Privacy, Right to, International Protection).”</p> <p>“The right to be free from practices that harm women and girls (Arts 2 (f) and 5 (a) CEDAW, Art. 24 (3) CRC), including the practices and traditions that harm women's and girls' reproductive rights.”</p> <p>“The right to consent to marriage and equality in marriage (Art. 16 (1) (2) Universal Declaration, Art. 23 (2) (3) (4) ICCPR, Art. 10 (1) ICESCR, and Art. 16 (1) (2) CEDAW), including the right to decide on matters related to one's reproductive function, the right to enter marriage or not, the right to dissolve marriage, and the right to have the opportunity and be of an age to give consent to marriage and found a family (→ Family, Right to, International Protection).</p> <p>The right to health (Art. 25 Universal Declaration, Arts 10 (2), 12 (1), and (2) ICESCR, Arts 12 (1) (2), 14 (2)</p>	Primljeno na znanje.

		CEDAW, and Art. 24 (1) (2) CRC), including the right to reproductive health.”	
27.	Tajana Šebalj	Izražen je sljedeći prijedlog: Tražim da se u Ustav Republike Hrvatske stavi članak kojim žene imaju pravo na izbor tj. da se legalizira prekid trudnoće bezuvjetno.	Objasnjeno isto kao i pod 1.
28.	Tena Čukli Marko Kirin	Izražen je sljedeći prijedlog: Ovo je prilika da se u Ustav RH uvede i odredba koja osigurava pravo na slobodu izbora o rađanju djece. Predlažem promjenu Ustava izmjenom članka 63. iza kojeg se dodaje stavak 2. koji glasi: “Žena ima pravo slobodno i samostalno odlučivati o rađanju. Država osigurava pretpostavke za ostvarivanje toga prava.” Takvom formulacijom bi se, osim prava na siguran pobačaj, osigurala i mnoga druga reproduktivna prava, uključujući i medicinski potpomognutu oplodnju te kontracepciju i pristup kontracepciji.	Objasnjeno isto kao i pod 1.
29.	Kata Josipović	Navedeno je sljedeće: Poboljšati moralno stanje i demografiju države tako što će se tisuće djece godišnje roditi umjesto pobaćiti i tako ostaviti velike rane i tjeskobe u obitelji. Prema Članku 14. Ustava RH Zajedničke odredbe o Zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda svi su pred zakonom jednaki neovisno o rođenju i imovini. Budući da bebe u majčinoj utrobi postoje iako ih mi ne vidimo tako i embrij jest čovjek iako ga medicinski aparati ne vide kao čovjeka ali svi smo tako započeli život. Želimo da Hrvatska zaštiti svako dijete tako što će pobaćaj neće biti zakonom dozvoljen ali majka nakon rođenja može dati dijete na posvojenje koje toliki neplodni parovi godinama priželjkuju i čekaju. Takva mjera bi zaštitila Hrvate i Europu od izumiranja kamo smo ovim natalitetom i moralnim vrijednostima krenuli.	Objasnjeno isto kao i pod 1.
30.	Dragan Benčić Azra Šljivo	Navedeno je sljedeće: Po ovom nacrtu bi se broj potpisa nužnih za raspisivanje referenduma doduše smanjio sa 10% (trenutno oko 380.000) na 250.000. Ali barijere za uspjeh samog referenduma bi se ekstremno povećale.	Primljeno na znanje.

		<p>Ovaj nacrt predlaže da se u Ustav vrati referendumski kvorum, koji određuje najmanji broj glasova ZA referendumsko pitanje, koji bi bio potreban da bi se referendumsko pitanje usvojilo.</p> <p>Za promjene Ustava i organskih zakona bi na referendumu trebala glasati najmanje većina uz dodatan uvjet da ta većina iznosi najmanje trećinu ukupnog broja birača (oko 1.270.000) u Republici Hrvatskoj.</p> <p>Za ostala referendumska pitanja bi za referendumsko pitanje trebala glasiti najmanje većina uz dodatan uvjet da ta većina iznosi najmanje četvrtinu ukupnog broja birača (oko 950.000) u Republici Hrvatskoj.</p> <p>I konačno kad je riječ o referendumu o stupanju Republike Hrvatske u saveze s drugim državama, nacrt predlaže najviši kvorum od najmanje polovine ukupnog broja birača (oko 1.900.000) u Republici Hrvatskoj.</p> <p>Svemu gore navedenom se protivim osim točki u kojoj se govori o stupanju Republike Hrvatske u saveze sa drugim državama.</p> <p>Nadalje mišljena sam, da se Hrvatski Ustav po pitanju lokalnog referenduma mora promijeniti.</p> <p>Moji prijedlozi su:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Za raspisivanje referenduma na lokalnoj razini trebalo biti potrebno skupiti najmanje 10% potpisa svih glasača. A ne 20% kao sada. <p>Najmanja izlaznost od 50% svih glasača na lokalni referendum potpuno je nepotreban preduvjet za uspješan referendum jer potiče nedemokratsko ponašanje i kampanju gdje se glasači koji se slažu sa postojećim stanjem potiču da ne izađu na referendum. Zbog toga se najmanja izlaznost od 50% svih glasača na lokalni referendum treba potpuno ukloniti iz Ustava Republike Hrvatske. Smatram da je lokalni referendum izuzetno važan korektivni faktor kojim građani mogu utjecati na ono što im je najbliže: lokalna pitanja te je apsurdno da ga zbog ovako visokih barijera građani ne mogu konzumirati (u cijeloj hrvatskoj povijesti održana su samo 2, i oba su bila neuspješna djelom i zbog negativne i nedemokratske kampanje).</p> <p>PRIJEDLOG ZA UTVRĐIVANJE NACRTA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE</p>	
--	--	--	--

		<p>Članak 1.</p> <p>U Ustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00., 28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. - ispravak, 76/10., 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) u članku 87. stavku 3. riječi: „deset posto od ukupnog broja“ zamjenjuju se brojem: „250.000“.</p> <p>U stavku 4. iza riječi: „pristupili referendumu“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „uz uvjet da ta većina za prijedlog promjene Ustava i organskih zakona iznosi najmanje trećinu, a za ostala referendumska pitanja najmanje četvrtinu ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj“.</p> <p>Članak 2.</p> <p>U članku 129. podstavku 9. iza riječi: „sporove“ dodaju se riječi: „odnosno sporove u postupku državnog referenduma“.</p> <p>Članak 3.</p> <p>U članku 142. stavku 4. iza riječi: „pristupili referendumu“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „uz uvjet da ta većina iznosi najmanje polovinu ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj“.</p> <p>PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE</p> <p>Članak 4.</p> <p>Hrvatski sabor donijet će Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Promjene Ustava.</p> <p>Članak 5.</p> <p>Ovlašćuje se Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskoga sabora da izradi i objavi pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske.</p> <p>Članak 6.</p> <p>Promjena Ustava stupa na snagu danom proglašenja.</p>	
--	--	---	--